

GRZEGORZ JĘDREJEK

LEGITYMACJA SĄDU KARNEGO
DO ZŁOŻENIA WNIOSKU
O WPIS HIPOTEKI PRZYMUSOWEJ

Celem artykułu jest odpowiedź na pytanie budzące kontrowersje w orzecznictwie, czy sąd orzekający w sprawie karnej ma legitymację do złożenia wniosku o wpis hipoteki przymusowej kaucyjnej¹. Nie budzi wątpliwości, zgodnie z brzmieniem art. 293 § 1 KPK, uprawnienie sądu do wydania postanowienia o zabezpieczeniu. Wydanie postanowienia o zabezpieczeniu należy odróżnić od wniosku dotyczącego konkretnego sposobu zabezpieczenia.

Dr GRZEGORZ JĘDREJEK – adiunkt I Katedry Prawa Cywilnego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL; adres do korespondencji: Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin.

¹ SN postanowieniem z dnia 29 listopada 2007 r. (III CZP 98/07) odmówił udzielenia odpowiedzi na pytanie prawne przedstawione przez SO w Szczecinie: „Czy w postępowaniu wieczystoksięgowym o wpis hipoteki przymusowej kaucyjnej na rzecz wierzyciela Skarbu Państwa w oparciu o postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym, wydane w postępowaniu karnym w przedmiocie zabezpieczenia grożącej oskarżonemu kary grzywny (art. 292 § 1 k.p.k. w zw. z art. 291 § 1 k.p.k. i art. 293 § 1 k.p.k.) – wymagane jest pełnomocnictwo procesowe do reprezentacji Skarbu Państwa udzielone przez Prezesa Sądu sędziemu składającemu taki wniosek?” W uzasadnieniu postanowienia SN podkreślił, iż „rozstrzygnięcie przedstawionego Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego nie może odnieść wpływu na oczekiwany przez skarżącego wynik sprawy, polegający na dokonaniu wpisu hipoteki przymusowej zgodnie z jego wnioskiem. Hipoteka przymusowa, która polega na obciążeniu nieruchomości dłużnika w celu zabezpieczenia, nie może być wpisana, gdy dłużnik utracił już prawo własności”.

W artykule przyjęto stanowisko, zgodnie z którym sąd wydający postanowienie zabezpieczające w postępowaniu karnym, ma legitymację do wystąpienia z wnioskiem o wpis hipoteki przymusowej. Postępowanie wykonawcze co do postanowienia zabezpieczającego wydanego w postępowaniu karnym podlega regulacji zawartej w KPC (art. 743). Należy zatem ustalić, czy sąd wydający postanowienie zabezpieczające, należy do jednej z kategorii podmiotów wskazanych w art. 626² § 5 KPC.

I. REGULACJA USTAWOWA

Udzielenie odpowiedzi na przedstawiony problem wymaga dokonania wykładni przepisów KPK i KPC.

Przepisy dotyczące zabezpieczenia majątkowego zawarte są w rozdziale 32 KPK. Dla prowadzonych rozważań największe znaczenie mają przepisy art. 291-293 KPK.

Zgodnie z art. 291 § 1: W razie popełnienia przestępstwa, za które można orzec grzywnę, przepadek, nawiązkę lub świadczenie pieniężne albo nałożyć obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, może z urzędu nastąpić zabezpieczenie wykonania orzeczenia na mieniu oskarżonego.

§ 2. W razie popełnienia przestępstwa przeciwko mieniu lub wyrządzenia przestępstwem szkody w mieniu, może z urzędu nastąpić zabezpieczenie roszczeń o naprawienie szkody.

Na podstawie art. 292 § 1 KPK: Zabezpieczenie następuje w sposób wskazany w Kodeksie postępowania cywilnego.

§ 2. Zabezpieczenie grożącego przepadku następuje przez zajęcie ruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych oraz przez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości. Zakaz ten podlega ujawnieniu w księdze wieczystej, a w jej braku, w zbiorze złożonych dokumentów. W miarę potrzeby może być ustanowiony zarząd nieruchomości lub przedsiębiorstwa oskarżonego.

Zgodnie z art. 293 § 1: Postanowienie o zabezpieczeniu wydaje sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator. W postanowieniu określa się zakres i sposób zabezpieczenia.

§ 2. Na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.

Wykładni wymagają w szczególności następujące zwroty zastosowane w art. 291-293: „może z **urzędu nastąpić zabezpieczenie wykonania orzeczenia na mieniu oskarżonego**” (art. 291 § 1); „**zabezpieczenie następuje w sposób wskazany w Kodeksie postępowania cywilnego**” (art. 292 § 1); „**postanowienie o zabezpieczeniu wydaje sąd**” (art. 293 § 1).

W następnej kolejności analizie należy poddać przepisy KPC regulujące z jednej strony postępowanie wykonawcze w postępowaniu zabezpieczającym, a z drugiej legitymację do złożenia wniosku o wpis w postępowaniu wieczystoksięgowym.

Wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia dotyczy art. 743 KPC, zgodnie z którym:

„§ 1. Jeżeli postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia podlega wykonaniu w drodze egzekucji, do wykonania tego postanowienia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym, z tym jednak, że sąd nadaje postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia klauzulę wykonalności z urzędu. W razie zbiegu zabezpieczenia udzielonego przez sąd i organ administracyjny przepisy art. 773 i art. 774 nie mają zastosowania, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 751.

§ 2. Jeżeli z uwagi na swą treść postanowienie podlega wykonaniu w inny sposób, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące tego sposobu. Podstawą przeprowadzenia postępowania jest wtedy postanowienie zaopatrzone z urzędu przez przewodniczącego we wzmiankę o wykonalności”.

Wpis hipoteki przymusowej jako sposób ustanowienia zabezpieczeń roszczeń pieniężnych został wskazany w art. 747 pkt 2, zgodnie z którym „zabezpieczenie roszczeń pieniężnych następuje przez: 2) obciążenie nieruchomości obowiązanej hipoteką przymusową [...]”.

Powstaje pytanie, czy postanowienie o ustanowieniu zabezpieczenia poprzez wpis hipoteki przymusowej następuje w drodze egzekucji (art. 743 § 1 KPC), czy też podlega z uwagi na swoją treść wykonaniu w inny sposób (art. 743 § 2 KPC)? Doktryna jest zgodna, że wpis hipoteki przymusowej podlega wykonaniu w inny sposób, a zatem stosuje się do niego przepisy dotyczące postępowania wieczystoksięgowego².

² Por. m.in. T. Ereciński w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. III, pod red. T. Erecińskiego, Warszawa 2007, s. 447 nn.; A. Jakubecki w: *Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz*, Kraków 2005, s. 1071 n.; zob. także: M. U l i a s z, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 1061; A. Zieliński w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, pod red. A. Zielińskiego, Warszawa 2006, s. 493.

Wymogi formalne wniosku w postępowaniu wieczystoksięgowym określił ustawodawca w art. 626² KPC, zgodnie z którym:

„§ 1. Wniosek o dokonanie wpisu składa się na urzędowym formularzu.

§ 2. Przepis § 1 nie dotyczy wniosku zawartego w akcie notarialnym, o którym mowa w art. 626⁴.

§ 3. Do wniosku o dokonanie wpisu należy dołączyć dokumenty, stanowiące podstawę wpisu w księdze wieczystej.

§ 4. Jeżeli z dokumentów załączonych do wniosku wynika, że nastąpiła zmiana w prawie własności, sąd, zwracając wniosek, stosuje art. 626¹³ § 1.

§ 5. Wniosek o dokonanie wpisu może złożyć właściciel nieruchomości, użytkownik wieczysty, osoba, na rzecz której wpis ma nastąpić, albo wierzyciel, jeżeli przysługuje mu prawo, które może być wpisane w księdze wieczystej. W sprawach dotyczących obciążeń powstałych z mocy ustawy wniosek może złożyć uprawniony organ”.

Dla prowadzonych rozważań największe znaczenie ma brzmienie art. 626² § 5 KPC, który wymienia osoby wyposażone w legitymację do wystąpienia z wnioskiem o dokonanie wpisu. W szczególności powstaje pytanie o wykładnię przepisu art. 626² § 5 zd. 2, zgodnie z którym: „**W sprawach dotyczących obciążeń powstałych z mocy ustawy wniosek może złożyć uprawniony organ**”.

Stosowanie przepisów KPC dotyczących postępowania zabezpieczającego do wykonania postanowień o zabezpieczeniu kar majątkowych oraz roszczeń cywilnych będących przedmiotem postępowania karnego, następuje na podstawie art. 25 § 2 KKW.

Powstaje pytanie o wzajemne relacje między art. 25 § 2 KKW a § 175 oraz § 177 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników³, który nakłada na komornika obowiązek wystąpienia z wnioskiem o wpis hipoteki przymusowej? Uznanie, że obowiązują przepisy w/w Rozporządzenia, prowadzić musi do wniosku, że wniosek winien złożyć komornik a nie sąd wydający postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia.

³ Dz. U. Nr 10, poz. 52 ze zm.

II. ORZECZNICTWO I DOKTRYNA

W doktrynie dominuje stanowisko, zgodnie z którym wniosek o wpis hipoteki przymusowej może złożyć sąd wydający postanowienie na podstawie art. 293 § 1 KPK. Zwolennikiem takiego stanowiska jest m.in. J. Jagieła, którego zdaniem: „w obecnym stanie prawnym należy przyjąć, że sąd i prokurator, który wydał postanowienie o zabezpieczeniu na nieruchomości poprzez jej obciążenie hipoteką przymusową albo zakazem zbywania lub obciążania, sam składa wniosek o wpisanie hipoteki przymusowej do księgi wieczystej albo złożenie postanowienia o zabezpieczeniu do zbioru dokumentów, dołączając postanowienie zabezpieczające zaopatrzone w klauzulę wykonalności”⁴.

Autor powołuje się przy tym na art. 25 § 2 KKW, zgodnie z którym wykonanie postanowień zabezpieczających wydanych w postępowaniu karnym następuje według przepisów KPC. Zdaniem autora powyższy przepis uchylił tym samym § 175 oraz § 177 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r., w sprawie czynności komorników, który nakładał na komornika obowiązek wystąpienia z wnioskiem o wpis hipoteki przymusowej⁵.

Omawiane zagadnienie nie było, jak dotychczas, przedmiotem orzecznictwa SN. Można jednak odwołać się do tezy uchwały SN z dnia 2 września 1986 r. (III CZP 64/86), zgodnie z którą: „Przy wykonywaniu postanowienia o zabezpieczeniu, polegającego na ustanowieniu zakazu zbywania i obciążania nieruchomości oskarżonego, która nie ma urzędzonej księgi wieczystej, założenie księgi wieczystej (zbioru dokumentów) następuje na żądanie uprawnionego organu, który wydał postanowienie o zabezpieczeniu (art. 61 ust. 1 zd 2 i art. 124 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece – Dz. U. Nr 19, poz. 147); organ ten, jako uczestnik postępowania wieczystoksięgowego, jest też zobowiązany do przedstawienia dokumentów niezbędnych do założenia księgi wieczystej (zbioru dokumentów)”.

⁴ J. Jagieła w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, pod red. K. Piaseckiego, Warszawa 2002, s. 915.

⁵ Tamże.

III. ARGUMENTY PRZEMAWIAJĄCE ZA STANOWISKIEM,
ZGODNIE Z KTÓRYM WNIOSEK O WPIS HIPOTEKI PRZYMUSOWEJ
MOŻE ZŁOŻYĆ SĄD ORZEKAJĄCY
W PRZEDMIOCIE ZABEZPIECZENIA

Prima facie do obrony wydaje się pogląd, że sąd karny wydający postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, ma kompetencje do przeprowadzenia postępowania wykonawczego, o ile jest to możliwe. Przemawia za tym wykładnia gramatyczna art. 291 § 1 KPK, zgodnie z którym: „W razie popełnienia przestępstwa, za które można orzec grzywnę, przepadek, nawiązkę lub świadczenie pieniężne albo nałożyć obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, może z urzędu nastąpić zabezpieczenie wykonania orzeczenia na mieniu oskarżonego”. Ustawodawca posługuje się terminem „zabezpieczenie **wykonania** orzeczenia na mieniu oskarżonego”. A zatem z urzędu następuje nie tylko wydanie postanowienia, o którym mowa w art. 293 § 1 KPK, ale również „zabezpieczenie **wykonania** orzeczenia”. Nie budzi wątpliwości, że „orzeczeniem” takim jest postanowienie o zabezpieczeniu wydane na podstawie art. 293 § 1 KPK. W przypadku wydania wyroku przez sąd karny, „zabezpieczenie wykonania orzeczenia” jest bezprzedmiotowe, gdyż ma miejsce egzekucja wyroku, o której mowa w art. 25 § 1 KKW.

Należy jednak uznać, że wykładnia gramatyczna przepisów KPK regulujących zabezpieczenie majątkowe nie rozstrzyga zagadnienia, celowe wydaje się zatem ustalenie podstawy prawnej prowadzonego postępowania wykonawczego, którego przedmiotem byłoby postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przez sąd na podstawie art. 293 § 1 KPK.

Zgodnie z **art. 25 KKW § 1**: „Egzekucję orzeczonej grzywny, obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość przedmiotów, które powinny ulec przepadkowi, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa, należności sądowych oraz zasądzonych roszczeń cywilnych i zobowiązań określonych w art. 45 i art. 52 Kodeksu karnego, prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej”.

§ 2. „Przepis § 1 stosuje się również do wykonania postanowień o zabezpieczeniu kar majątkowych oraz roszczeń cywilnych będących przedmiotem postępowania karnego”.

A zatem do wykonania postanowień o zabezpieczeniu kar majątkowych oraz roszczeń cywilnych będących przedmiotem postępowania karnego, stosu-

je się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli przepisy KKW nie zawierają odmiennych uregulowań.

Przepisy KKW z 6 czerwca 1997 r. w odróżnieniu od KKW z 19 kwietnia 1969 r. nie zawierają regulacji dotyczącej wykonania postanowienia o zabezpieczeniu, które wydane zostało w toku postępowania karnego. Dlatego też należy sięgnąć do przepisów KPC regulujących postępowanie zabezpieczające.

W następnej kolejności należy dokonać wykładni art. 743 KPC. Powstaje pytanie, czy postanowienie, o którym mowa w art. 293 § 1 KPK, podlega wykonaniu w drodze egzekucji?

Na podstawie art. 743 KPC można wyróżnić dwa sposoby wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia w zależności od treści postanowienia; po pierwsze – postanowienie może zostać wykonane w drodze egzekucji; po drugie – „w inny sposób” stosownie do przepisów regulujących ten sposób.

Doktryna przyjmuje zgodnie, że „wykonaniu w inny sposób” podlegają np. postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia poprzez obciążenie nieruchomości obowiązanego hipoteką przymusową (art. 747 pkt 2)⁶.

Wykonanie powyższego postanowienia uregulowane zostało przez ustawodawcę w rozdziale dotyczącym postępowania wieczystoksięgowego. Dla prowadzonych rozważań największe znaczenie ma przepis art. 626² § 5 KPC, który wymienia osoby wyposażone w legitymację do wystąpienia z wnioskiem o dokonanie wpisu. Zgodnie z przepisem art. 626² § 5 zd. 2 KPC: „W sprawach dotyczących obciążeń powstałych z mocy ustawy wnioszek może złożyć uprawniony organ”.

Powstaje pytanie, czy za „uprawniony organ” może zostać uznany sąd? Nie budzi wątpliwości, że sąd jest „organem” wymiaru sprawiedliwości. Nie ma również przeszkód do uznania, że grzywna, przepadek, nawiązka lub świadczenie pieniężne albo obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (art. 291 § 1 KPK) stanowią „obciążenia” powstałe z mocy ustawy. Wprawdzie wymienione w art. 291 § 1 KPK obciążenia „powstaną” dopiero po wydaniu orzeczenia przez sąd karny. Należy jednak zgodnie z zasadą *lege non distinguente* uznać, że wymienione w art. 626² § 5 zd. 2 KPC „obciążenia” dotyczą wszystkich obciążeń ustawowych, nawet tych, które powstaną w przeszłości.

⁶ Por. m.in. A. Zieliński w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, pod red. A. Zielińskiego, s. 493.

Za przyjętym stanowiskiem przemawia również wykładnia funkcjonalna i systemowa przepisów KPK regulujących zabezpieczenia majątkowe. Odpowiada nam ona na pytanie dotyczące *ratio legis*, czyli celu regulacji.

Jak podkreśla S. Waltoś, zabezpieczenie majątkowe ma na celu „zagwarantowanie realizacji przyszłego orzeczenia sądu w zakresie kar majątkowych lub orzeczenia sądu stwierdzającego ciążący na oskarżonym cywilnoprawny obowiązek naprawienia szkody”⁷.

A zatem wykładnia przepisów KPK regulujących zabezpieczenie majątkowe winna uwzględniać przede wszystkim jego skuteczność.

Uzasadnione jest sięgnięcie do przepisów regulujących postępowanie egzekucyjne. Wprawdzie postanowienie o wpisie hipoteki przymusowej nie jest wykonywane na podstawie przepisów postępowania egzekucyjnego, ale wykładnia systemowa wymaga zbadania, jak przebiega postępowanie zabezpieczające prowadzone z urzędu w postępowaniu karnym, jeżeli środek zabezpieczenia jest wykonywany w drodze egzekucji. Innymi słowy, czy z wnioskiem o wszczęcie egzekucji może wystąpić „uprawniony organ”? Zgodnie z art. 796 § 2 KPC w sprawach, które mogą być wszczęte z urzędu, egzekucja może być wszczęta z urzędu na żądanie sądu pierwszej instancji, który sprawę rozpoznawał, skierowane do właściwego sądu lub komornika. Nie budzi wątpliwości, że „żądanie” powyższe jest traktowane na równi z wnioskiem o wszczęcie egzekucji, o którym mowa w art. 796 § 1 KPC.

A zatem, jeżeli dana sprawa wszczęta jest z urzędu, to sąd prowadzący sprawę może wystąpić z żądaniem wszczęcia egzekucji.

Można powołać się na wykładnię systemową przepisów KPK regulujących postępowanie zabezpieczające.

W postępowaniu karnym wyróżnia się zabezpieczenie majątkowe z urzędu lub na wniosek⁸. Zabezpieczenie na wniosek związane jest z powództwem cywilnym (art. 69 KPK). Nie budzi wątpliwości, że w przypadku ustanowienia zabezpieczenia z urzędu na sądzie spoczywa obowiązek „kontrolowania” postępowania wykonawczego. Przyjęcie innego poglądu mogłoby doprowadzić do bezskuteczności postępowania zabezpieczającego w razie bierności wierzycieli.

Dla prowadzonych rozważań uzasadnione jest sięgnięcie również do wykładni historycznej, która uwzględniłaby brzmienie przepisów ustawy Kodeks

⁷ S. W a l t o ś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2005, s. 440.

⁸ K. M a r s z a ł, S. S t a c h o w i a k, K. Z g r y z e k, *Proces karny*, Katowice 2005, s. 389 nn.

karny wykonawczy z dnia 19 kwietnia 1969 r.⁹ Zgodnie z art. 131 § 1 KKW z 1969 r.: „Jeżeli zabezpieczenie polega na obciążeniu nieruchomości hipoteką przymusową lub zastawem wpisanym do rejestru okręgowego albo na ustanowieniu zakazu zbywania i obciążania nieruchomości, sąd lub prokurator, który wydał postanowienie o zabezpieczeniu, może przesłać tytuł wykonawczy bezpośrednio organowi właściwemu do prowadzenia dla nieruchomości księgi wieczystej lub zbioru dokumentów albo do prowadzenia rejestru okręgowego z wezwaniem o dokonanie stosownego wpisu lub o złożenie postanowienia do zbioru dokumentów”.

Ustawodawca przewidywał zatem możliwość działania sądu z urzędu także w zakresie wykonania postanowienia o zabezpieczeniu polegającym na obciążeniu nieruchomości hipoteką przymusową.

Należy podkreślić, że art. 131 § 1 KKW pozostawał w sprzeczności z brzmieniem § 175 § 177 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników, który nakładał na komornika obowiązek wystąpienia z wnioskiem o wpis hipoteki przymusowej. Brzmienie wymienionych wyżej przepisów Rozporządzenia wskazuje, że mają one charakter historyczny¹⁰.

De lege lata ustawodawca zdecydował się na odesłanie do przepisów KPC w przypadku postępowania wykonawczego, którego przedmiotem jest postanowienie zabezpieczające wydane w toku postępowania karnego (art. 25 § 2 KKW).

IV. ARGUMENTY PRZEMAWIAJĄCE ZA STANOWISKIEM, ZGODNIE Z KTÓRYM WNIOSEK O WPIS HIPOTEKI PRZYMUSOWEJ NIE MOŻE ZŁOŻYĆ SĄD ORZEKAJĄCY BEZ PEŁNOMOCNICTWA PROCESOWEGO

Argumenty za powyższym stanowiskiem opierają się na stanowisku, że wniosek o wpis winien przedstawić wierzyciel. Zgodnie z art. 22 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych¹¹

⁹ Dz. U. 1969, Nr 13, poz. 98.

¹⁰ Zastosowane w § 175 ust. 1 Rozporządzenia słowo „również” oznacza, że ma ono zastosowanie do wpisu hipoteki przymusowej niezależnie, czy nieruchomość ma urządzoną księgę wieczystą.

¹¹ Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.

w przypadku Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego z wnioskiem o wpis hipoteki przymusowej winien wystąpić kierownik finansowy sądu, a w razie jego braku – Prezes Sądu Rejonowego. Prezes Sądu ewentualnie winien udzielić pełnomocnictwa sędziemu składającemu wniosek o wpis.

Powyższy pogląd jest nie do przyjęcia. Uznanie, że sędzia składający wniosek musi dysponować pełnomocnictwem do reprezentowania wierzyciela, zawiera samo w sobie sprzeczność. Sąd jako organ orzekający nie może być pełnomocnikiem żadnej ze stron w każdym toku postępowania. W przepisach KPK regulujących postępowanie o zabezpieczenie majątkowe w toku postępowania karnego jest mowa o sądzie, jako o „sądzie orzekającym”, czyli o „składzie sądzącym”¹². Sąd orzekający nie może być ani jedną ze stron (*nemo iudex in causa sua*), ani pełnomocnikiem jednej ze stron.

Jak wykazano w punkcie III artykułu, za nieuzasadniony można uznać pogląd, zgodnie z którym brak jest podstawy prawnej do uznania, że sąd wydający postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym nie dysponuje legitymacją do złożenia wniosku o wpis hipoteki przymusowej. Podstawę prawną wpisu stanowi bowiem przepis art. 626² § 5 zd. 2 KPC.

WNIOSKI

Za stanowiskiem, zgodnie z którym sąd wydający postanowienie zabezpieczające w postępowaniu karnym, którego wykonanie polega na wpisie hipoteki przymusowej, ma legitymację do złożenia wniosku o dokonanie wpisu, przemawiają następujące argumenty:

1) Wykładnia gramatyczna przepisu art. 291 § 1 KPK, w którym jest mowa o następującym z urzędu zabezpieczeniu wykonania orzeczenia. Należy uznać, że powyższy przepis dotyczy postanowienia zabezpieczającego, wydanego na podstawie art. 293 § 1 KPK. Z urzędu następuje zatem także wykonanie zabezpieczenia.

2) Nie ma przeszkód do uznania, iż organem uprawnionym, wymienionym w art. 626² § 5 zd. 2 KPC, do złożenia wniosku o wpis jest sąd karny wydający postanowienie zabezpieczające.

3) Nie można zapominać, że celem postępowania zabezpieczającego w postępowaniu karnym, które zostało wszczęte z urzędu, jest doprowadzenie do

¹² Co do różnego rozumienia pojęcia „sąd” zob. szerzej: W. B r o n i e w i c z, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1996, s. 101.

„zagwarantowania realizacji przyszłego orzeczenia sądu”. Postępowanie zabezpieczające winno być zatem skuteczne. Uznanie, iż wniosek o wpis hipoteki przymusowej może złożyć jedynie wierzyciel, wpływa na przedłużenie postępowania zabezpieczającego, a tym samym daje mniejsze gwarancje skutecznego wykonania orzeczenia sądu karnego.

THE POWER OF A PENAL COURT TO
SUBMIT A REQUEST TO REGISTER A TACIT MORTGAGE

S u m m a r y

The purpose of the article is to answer a question which evokes controversies in judicature, namely whether a given penal court has a power to submit a request to register a tacit mortgage. The Author claims that the answer should be positive as supported by the grammatical reading of Article 291 par. 1 of Code of Penal Procedure, which makes a reference to an *ex officio* security of a ruling. The recognition of the fact that a request to register a tacit mortgage can be only filed by a creditor makes the securement proceedings longer, and therefore gives a poorer guarantee of an effective execution of the ruling.

Translated by Tomasz Pałkowski

Słowa kluczowe: hipoteka przymusowa, postanowienie zabezpieczające w postępowaniu karnym, postępowanie wieczystoksięgowe.

Key words: tacit mortgage, securement proceedings in Penal Procedure, Land Register proceedings.